

Мищенко Анастасія Сергіївна

Запорізький національний університет

Науковий керівник: Горло Наталя Віталіївна, кандидат історичних наук, доцент

Запорізький національний університет

ОСОБЛИВОСТІ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ У ШВЕЦІЇ

Наявність децентралізованої системи місцевого самоуправління на сьогодні є актуальним явищем, тому що воно є беззаперечним доказом демократичності країни. Однією з таких країн є представниця Скандинавії – Швеція. У кожній країні процес децентралізації реалізовується особливо, в залежності від форми правління та державного устрою. Характерною рисою децентралізації у Швеції є сильна центральна влада, що є логічним для конституційної монархії, трохи слабша влада на регіональному рівні та повністю самостійна влада на місцевому рівні. Як бачимо, діє горизонтальна система управління, яка спонукає до дій всі рівні влади, які мають свої функції та повноваження. Реформа децентралізації розпочалася у Швеції у 1971 році, за цей час пройшла декілька етапів і триває досі. Головним кроком на шляху реформування місцевого самоврядування став перехід до сучасної репрезентативної системи від самоврядності з ознаками демократії. Перевагою, яка дозволила забезпечувати як загальнодержавні інтереси, так і місцеві, став процес перерозподілу владних повноважень між усіма рівнями влади, що надало місцевим органам можливість вирішувати питання, які пов'язані із забезпеченням життєдіяльності на їх території. За часи існування реформи децентралізації, відповідно до даних, кількість комун зменшилася приблизно в 7 разів, з 2 тис. комун у 1970-х роках до 290 комун сьогодні. Тобто бачимо укрупнення в дії; також треба відзначити, що більше 50% державних службовців працює на благо місцевого самоврядування комуні. Діяльність місцевого самоуправління комун будується на основі головного принципу децентралізації – субсидіарності, згідно з яким механізм управління формується «знизу вгору», усі завдання та проблеми вирішуються на найнижчому рівні, так як результати досягаються швидше та якісніше. Державна влада вирішує лише питання охорони громадського порядку, оборони, будівництва доріг національного рівня тощо [1]. Доволі дискусійним є питання представництва державної влади у місцевих органах, вирішення цього питання у Швеції реалізується завдяки роботі національних відомств, які працюють на правах громадських об'єднань. Дані утворення працюють разом з урядом, де у підсумку розробляють спільно рекомендації для вирішення будь-якої проблеми [2].

Відносно питання фінансової децентралізації, то головним ресурсом є податки, ставки яких встановлює місцеве самоврядування. Саме завдяки податкам комуні в змозі покрити видаткову частину бюджету, тим самим зменшити залежність від фінансування ззовні. Відповідно, за рік коммуна може заробити приблизно 120 млн. євро, де відсоткова пропорція така: 80% – це кошти, які коммуна заробляє сама, в більшості завдяки податкам, лише 15% – це надходження з державного бюджету та 5% за платні послуги [1]. Як бачимо, коммуна завдяки продуманій фінансовій системі знаходяться на самозабезпеченні, що сприяє уникненню претензій до центральної влади та забезпечує фінансову відповідальність на місцях. Також з 1995 року у Швеції функціонує система фінансового вирівнювання доходів комун за такими критеріями як: частка населення, що працює, рівень доходів населення, його вікова структура, господарська структура та ін. Дана система забезпечує однаковість бюджетного показника комун [1].

Можна зробити висновок, що послідовні кроки в реалізації реформи децентралізації, в умовах існування монархічної форми правління дозволили побудувати розвинену децентралізовану країну, з потужним місцевим самоуправлінням, яке в змозі вирішувати як економічні, політичні, так і соціальні проблеми.

Даний досвід необхідно враховувати у побудові децентралізованої України, головне, на що варто звернути увагу реформаторам, це на оптимізацію політико-адміністративної системи, що буде передбачати зменшення впливу центру на громади та їх фінансову самостійність.

Список використаних джерел

1. Сухенко В. В. Досвід децентралізації влади в Швеції: уроки для України. Вісник Національної академії державного управління при Президентові України. Серія : Державне управління. – 2016. – № 3. – С. 69-75.
2. Сняк Д. «Я у захваті від того, що відбувається в Україні!». Досвід Швеції щодо децентралізації. URL: <https://decentralization.gov.ua/news/10748>